

УДК: 633.358:631.54:631.84

Особливості формування продуктивності гороху озимого залежно від азотного удобрення та інокуляції насіння в Правобережному Лісостепу України

Пономаренко, О. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: ponomarenko2332@gmail.com

Мета. Оцінити продуктивність гороху озимого в умовах Правобережного Лісостепу України. **Методи.** Польові та лабораторні. **Результати.** Вирішальну роль в формуванні високого рівня продуктивності та вмісту протеїну в насінні озимого гороху сорту НС Мороз мали фактори інокуляції насіння Оптімайз Пульс та застосування весняного підживлення азотом в дозі N_{45} . Так, встановлено, що на варіанті застосування N_{15} за осіннього внесення у поєднанні з весняним підживленням N_{45} сформовано висоту рослин гороху 79,5 см, кількість бобів на рослині 12,2 шт. **Висновки.** Визначено, що врожайність гороху значно зростала під час комплексного використання азотного добрива. Особливо позитивним виявився вплив добрива за внесення стартових доз його восени (15 кг/га) та підживлення рослин після відновлення вегетації (45 кг/га). При

цьому врожайність у середньому становила 3,69 т/га. А от інокуляція насіння загалом сприяла не тільки кращому забезпеченню рослин озимого гороху азотом а й формуванню ними вищого рівня урожайності. За результатами проведених досліджень нами була відмічено зростання вмісту білку в насінні по мірі збільшення кількості азотних добрив застосовуваних після відновлення рослинами гороху вегетації. Так, на варіанті застосування N_{15} за осіннього внесення у поєднанні з весняним підживленням N_{45} отримано вміст білку 23,95% на не інокуюваних та 24,93 % на інокуюваних варіантах дослідження. Визначено, що за поліпшення умов живлення рослин гороху озимого викликано в тому числі і інокуляцією насіння штамми азотфіксуючих мікроорганізмів на основі препарату Оптімайз Пульс зросли показники середньої висоти рослин на 7,8 см, кількості бобів на рослині на 1,1 шт. та маси 1000 насінин на 16,8 г.

Ключові слова: *урожайність, вміст білку, маса 1000 насінин, кількість бобів.*

Oleksandr Ponomarenko
<https://orcid.org/0000-0002-8704-9194>

УДК 330.1:633/635

Дослідження ресурсного потенціалу Українського інституту експертизи сортів рослин

Попова, О. П.

Український інститут експертизи сортів рослин, 15 вул. Генерала Родінцева, Київ, 03041, Україна, e-mail: nasheco@ukr.net

Мета. Вивчення ресурсного потенціалу УІЕСР, сучасного стану розвитку УІЕСР при проведенні кваліфікаційної експертизи сортів рослин, його тенденції та недоліки. **Методи.** Порівняння, узагальнення, програмно-цільовий, регресійного аналізу та економіко-математичного моделювання. **Результати.** Планування діяльності і розвитку Українського інституту експертизи сортів рослин дозволить сконцентруватися на проблемах першочергової складності, визначити та скоординувати дії з реалізації основних цілей, шляхи їх перевтілення в якісно новий стан, а також порядок використання необхідних для цього ресурсів. Проведено оцін-

ку ресурсного потенціалу УІЕСР та сучасного стану розвитку при проведенні кваліфікаційної експертизи сортів рослин, визначено складові ресурсного потенціалу та фактори, що впливають на його формування. Проаналізовано стан оновлення матеріально-технічної бази за підсумками 2018-2020 років та визначено пріоритетів і напрямів використання ресурсної бази в Українському інституті експертизи сортів рослин для подальшого забезпечення процесу проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин за рахунок їх раціонального використання. **Висновки.** Для забезпечення діяльності УІЕСР є необхідність у вдосконаленні та оптимізації структури експертного закладу, у виділенні та закріпленні матеріально-технічної бази. З метою впровадження європейських вимог та стандартів на всіх етапах експертизи сортів є

Oksana Popova
<https://orcid.org/0000-0003-2587-2860>

необхідність поліпшення матеріально-технічного забезпечення УІЕСР та його філій впродовж 2021-2025 років. Оцінювання складових ресурсного потенціалу УІЕСР при проведенні науково-технічної експертизи сортів рослин дозволило визначити напрями використання ресурсної бази в Українському інституті експер-

тизи сортів рослин для подальшого забезпечення процесу проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин за рахунок їх раціонального використання.

Ключові слова: *ресурсний потенціал; кваліфікаційна експертиза; потенціал; ресурсна база; матеріально-технічне забезпечення.*

УДК 633.174:631.5

Ріст і розвиток рослин сорго зернового (*Sorghum bicolor* (L.) Moench) залежно від способів сівби насіння в умовах Правобережного Лісостепу України

Правдива, Л. А.

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН, вул. Клінічна, 25, м. Київ, 03141, e-mail: bioplant_@ukr.net

Мета. Встановити оптимальну густоту стояння рослин та ширину міжрядь сорго зернового сортів 'Дніпровський 39' та 'Вінець', обґрунтувати їх вплив на вегетаційний період та біометричні показники агрофітоценозів в умовах Правобережного Лісостепу України. **Методи.** Польовий, лабораторний, порівняльний, аналіз, узагальнюючий, математично-статистичний. **Результати.** Досліджено, що найкращі результати росту і розвитку посівів сорго зернового отримано за сівби насіння з шириною міжрядь 45 см та густотою 200 тис. шт./га. За цього способу сівби вегетаційний період посівів був найкоротшим і становив 108 дб у сорту 'Дніпровський 39' та 106 дб у сорту 'Вінець'. Польова схожість насіння дорівнювала 88,7% у сорту 'Дніпровський 39' та 86,9% у сорту 'Вінець'. Біометричні показники на цьому варіанті досліду також були максимальні: висота рослин та діаметр стебла становили 137,3 та 1,7 см у сорту 'Дніпровський 39' і 121,8 та 1,6 см у сорту 'Вінець'. Показник куцистості рослин, площа листкової поверхні та маса однієї рослини із збільшенням

густоти стояння рослин зменшувалась. Найкраще куцились рослини сорго зернового за густоти стояння рослин 150 та 200 тис. шт./га за всіх досліджуваних значень ширини міжрядь і в середньому утворювали до 2 добре виповнених зерном волоті на 1 рослину, залежно від сортів особливостей. За густоти стояння 250 тис. шт./га куціння рослин дещо слабше і дорівнює 1,0-1,1 штук на рослину в обох сортів. Площа листкової поверхні за ширини міжрядь 45 см найбільша, і залежно від густоти стояння рослин була в межах від 1528 до 2320 см² у сорту 'Дніпровський 39' та від 1476 до 2180 см² у сорту 'Вінець'. Маса 1 рослини за оптимальної ширини міжрядь також найбільша і дорівнює від 169,2 до 185,6 г у сорту 'Дніпровський 39' та від 143,1 до 162,3 г у сорту 'Вінець'. Зменшення ширини міжрядь до 15 см і збільшення до 70 см призводило до зниження показників росту і розвитку рослин. **Висновки.** Встановлено, що найкраще розвивались рослини сорго зернового за сівби насіння з шириною міжрядь 45 см та густотою стояння рослин 200 тис. шт./га, які ми рекомендуємо для вирощування даної культури в Правобережному Лісостепу України.

Ключові слова: *сорт, ширина міжрядь, густота стояння рослин, біометричні показники*

Liudmyla Pravdyva

<https://orcid.org/0000-0002-5510-3934>